

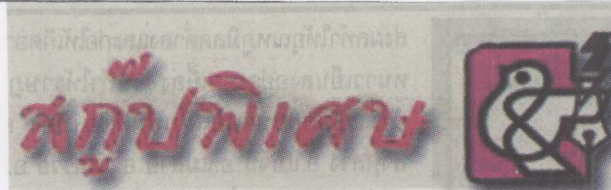

กลุ่มภารกิจจดหมายเหตุและสารนิเทศท้องถิ่น

สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยแม่โจ้

NORTH CLIPPING 2554/ 00293

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
เชียงใหม่นิวส์	๗๗ 7 พ.ย. 2550	17	595 8	12

‘ชมชนวัดเกต’

อดีตย่านการค้า

ของเชียงใหม่

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
เชียงใหม่นิวส์	๗ พ.ย. 2550	17	5958	12

การค้าขายของคนเชียงใหม่ สมัยก่อนที่จะมีทางรถไฟ พ่อค้านักเดินทางนิยมใช้เรือล่องไปมาตามลำน้ำแม่ปิง นอกเหนือจากท่าแพบริเวณหน้าโรงพักแม่ปิงที่เป็นจุดใหญ่ในการขนถ่ายสินค้าแล้ว บริเวณหน้าวัดเกตก็เป็นจุดสำคัญของพ่อค้าที่มักจะมาแวะขึ้นทำกันที่นี่

บริเวณริมฝั่งน้ำปิงด้านตะวันออก ถือได้ว่าเป็นแหล่งสำคัญของการค้า โดยเฉพาะมีพ่อค้าชาวจีนอาศัยอยู่ในแถบนี้เป็นจำนวนมาก วัดเกตหรือวัดเกตการามเป็นวัดเก่าที่มีพุทธศาสนิกชนชาวจีนเป็นผู้อุปถัมภ์กันมาหลายชั่วอายุคน เพราะเป็นจุดพำนักของชาวจีนที่ล่องเรือขึ้นมาค้าขายยังเชียงใหม่ ก่อนจะขยายตัวออกไปยังฝั่งตรงข้ามที่เรียกว่า “ตลกเหล้าไ้ว” หรือตลกช่วงเมรุในปัจจุบัน

ระหว่างชุมชนสองฝั่งแม่น้ำปิงจะมีสะพานคอนกรีตเชื่อมระหว่างหลังวัดเกตกับตลาดต้นลำไย เป็นสะพานคนเดินเล็กๆ ชื่อสะพานจันทร์สมอนุสรณ์ แต่ชาวเชียงใหม่นิยมเรียกว่า “ซัวแขก” เพราะคหบดีชาวปากีสถานชื่อโมตีราม หรือ มนตรี โกสลาภิรมย์ เจ้าของร้านของผ้าเชียงใหม่สตรีเป็นผู้สร้างเพื่อเป็นอนุสรณ์ให้กับภรรยาชื่อจันทร์สม บริเวณเดียว

กันนี้เคยมีสะพานอยู่อีก 2 สะพาน สะพานแรกคือสะพานไม้สักขนาดใหญ่ ซึ่งถือกันว่าเป็นสะพานข้ามแม่น้ำปิงแห่งแรก สร้างโดย ดร.มาเรียน เอ็ม ชิกมิชชันนารีชาวอเมริกัน ชาวเชียงใหม่เรียกสะพานนี้ว่า ซัวกุลา คำว่า “กุลา” เป็นคำที่ชาวเชียงใหม่ใช้เรียกชาวอินเดีย ซึ่งหมายถึงแขกบังกลาหรือบังกลาเทศ ต่อมาสะพานดังกล่าวถูกแพซุงชนเสียหายพังไป ชาวบ้านแถบวัดเกตและตลาดต้นลำไย จึงต้องนั่งเรือล่องที่มีบริการส่งข้ามฟากอยู่นานหลายปี จนเมื่อสะพานนารัฐสร้างขึ้นแล้ว ชาวบ้านแถบนี้ยังไม่ยอมเสียเวลาอ้อมไปขึ้นสะพานนารัฐ จึงได้สร้างสะพานแบบคนเดิน ทำด้วยไม้ไผ่ขัดแตะอย่างง่ายๆ ขึ้นเรียกกันว่า “ซัวแตะ” แต่พอฤดูน้ำหลากน้ำก็พังสะพานพังไป จนกระทั่งนายโมตีรามชาวปากีสถานมาสร้างสะพานขึ้นถาวรในปัจจุบัน

บริเวณวัดเกตได้ชื่อว่าเป็นย่านที่อยู่ของชาวต่างชาติทั้งฝรั่ง จีน แขก ดังนั้นในบริเวณจึงมีสถาปัตยกรรมต่างๆ ตั้งเรียงรายหลายแห่ง เช่น บ้านของตระกูลเลียวสวัสดิ์ อดีตพ่อค้าทางเรือ ขึ้นล่องระหว่างเชียงใหม่-กรุงเทพฯ ขายเสื้อผ้า ด้าย ครั่งและพืชผลทางการ

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
เชียงใหม่นิวส์	๗ พ.ย. 2550	17	5958	12

เกษตร ตัวอาคารสร้างเป็นเรือนแถวแบบจีน ด้านหน้าตึกมีลายปูนปั้นเขียนอย่างศิลปะจีนสวยงาม ตึกเก่าหลังนี้เคยได้รับรางวัลจากโครงการอนุรักษ์บ้านโบราณ รุ่นที่ 1 เมื่อปี พ.ศ.2534

จากบริเวณหน้าวัดเกตล่อลงได้ไปจนถึงสะพานนวรัฐเลี้ยวขวาไปตามสะพานเข้าสู่ถนนท่าแพ ย่านการค้าที่สำคัญแห่งหนึ่งของเชียงใหม่ ย่านถนนท่าแพเป็นเส้นทางที่เชื่อมต่อมาจากสะพานนวรัฐ ย่านนี้เป็นที่อยู่อาศัยของชาวต่างชาติเช่นกัน แต่ส่วนใหญ่เป็นชาวพม่าและไทยใหญ่ รองลงไปเป็นชาวจีนที่ขยายตัวมาจากย่านวัดเกต บริเวณถนนเจริญประเทศใกล้กับท่าแพยังเป็นชุมชนของชาวจีนฮ่อมุสลิมเชื้อสายญวน

สมัยก่อนถนนสายท่าแพนี้มีชาวพม่าเข้ามาอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก บ้างมาค้าขายยาสมุนไพร อย่างร้าน สล้ามอง บ้างก็มาขายเครื่องเทศ ของป่า รวมไปถึงเสื้อผ้าเครื่องใช้ บางพวกก็เข้ามาทำไม้ บุคคลสำคัญที่เป็นที่รู้จักกันดีของชาวเชียงใหม่ก็คือหม่องปันโฮย ต้นตระกูลอุปโยคิน ได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์จากพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวฯ เป็นหลวงโยนการพิจิตร

หม่องปันโฮย เข้ามาทำป่าไม้

ในเชียงใหม่จนมีฐานะมั่งคั่งขึ้นมหาเศรษฐี ได้ชื่อว่าเป็นผู้สร้างวัดใหม่บำรุงวัดเก่าในเชียงใหม่นับไม่ถ้วน ชาวพม่าที่เข้ามาอาศัยในเชียงใหม่ต่างให้สมญานามว่า “จองอุปะก่า” หรือ “ตะก่า” ซึ่งเป็นภาษาพม่าหมายถึงผู้มีบุญบารมีสร้างวัดมาก

บริเวณถนนท่าแพนอกจากจะได้ชื่อว่าเป็นถนนแห่งการค้าแล้วที่นี่ยังมีวัดวาอารามจำนวนมากตั้งเรียงรายอยู่ริมถนน เช่น วัดแสนฝาง วัดอุปคุต วัดมหายัน วัดบุพพาราม วัดเซตวัน เป็นต้น วัดเหล่านี้เดิมไม่ได้เป็นวัดของชาวพม่า หากแต่เป็นวัดเก่าแก่คู่เมืองเชียงใหม่มาแต่โบราณ กษัตริย์เชียงใหม่หลายพระองค์เป็นผู้สร้างบำรุง ศิลปกรรมเดิมสร้างขึ้นแบบล้านนา แต่เมื่อชาวพม่าเข้ามาอยู่ในย่านดังกล่าวแล้วก็ได้ปรับเปลี่ยนซ่อมแซม นำศิลปกรรมพม่าเข้ามาผสม เจริญด้านหลังวิหาร ซึ่งเป็นประธานของวัดก็กลายเป็นเจดีย์แบบพม่าที่ได้รับอิทธิพลศิลปะแบบมอญ

ความเจริญรุ่งเรืองของเมืองเชียงใหม่เพิ่มมากขึ้นในช่วงระยะเวลา 10 กว่าที่ผ่านมา ความสำคัญของการค้าย่านท่าแพในอดีตก็เริ่มเปลี่ยนแปลงไป ปัจจุบันมีย่านการค้าของเชียงใหม่เกิดขึ้นมากมายกระจายออกไปหลายที่ เริ่มตั้งแต่

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
เชียงใหม่นิวส์	พ.ศ. 7 พ.ย. 2550	17	5958	12

“บริเวณวัดเกตได้ชื่อว่าเป็นย่านที่อยู่ของชาวต่างชาติทั้งฝรั่ง จีน แยก ดั้ง
นั้นในบริเวณจึงมีสถาปัตยกรรมต่างๆ ตั้งเรียงรายหลายแห่ง เช่น บ้านของ
ตระกูลเลี้ยวสวัสดิ์ อดีตพ่อค้าทางเรือขึ้นล่องระหว่างเชียงใหม่-กรุงเทพฯ
เสื้อผ้า ด้าย ครั่งและพืชผลทางการเกษตร ตัวอาคารสร้างเป็นเรือนแถวแบบจีน
ด้านหน้าตึกมีลายปูนปั้นเขียนอย่างศิลปะจีนสวยงาม ตึกเก่าหลังนี้เคยได้รับ
รางวัลจากโครงการอนุรักษ์บ้านโบราณ รุ่นที่ 1 เมื่อปี พ.ศ.2534”

กลุ่มภารกิจจดหมายเหตุและสารนิเทศท้องถิ่น

สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยแม่โจ้

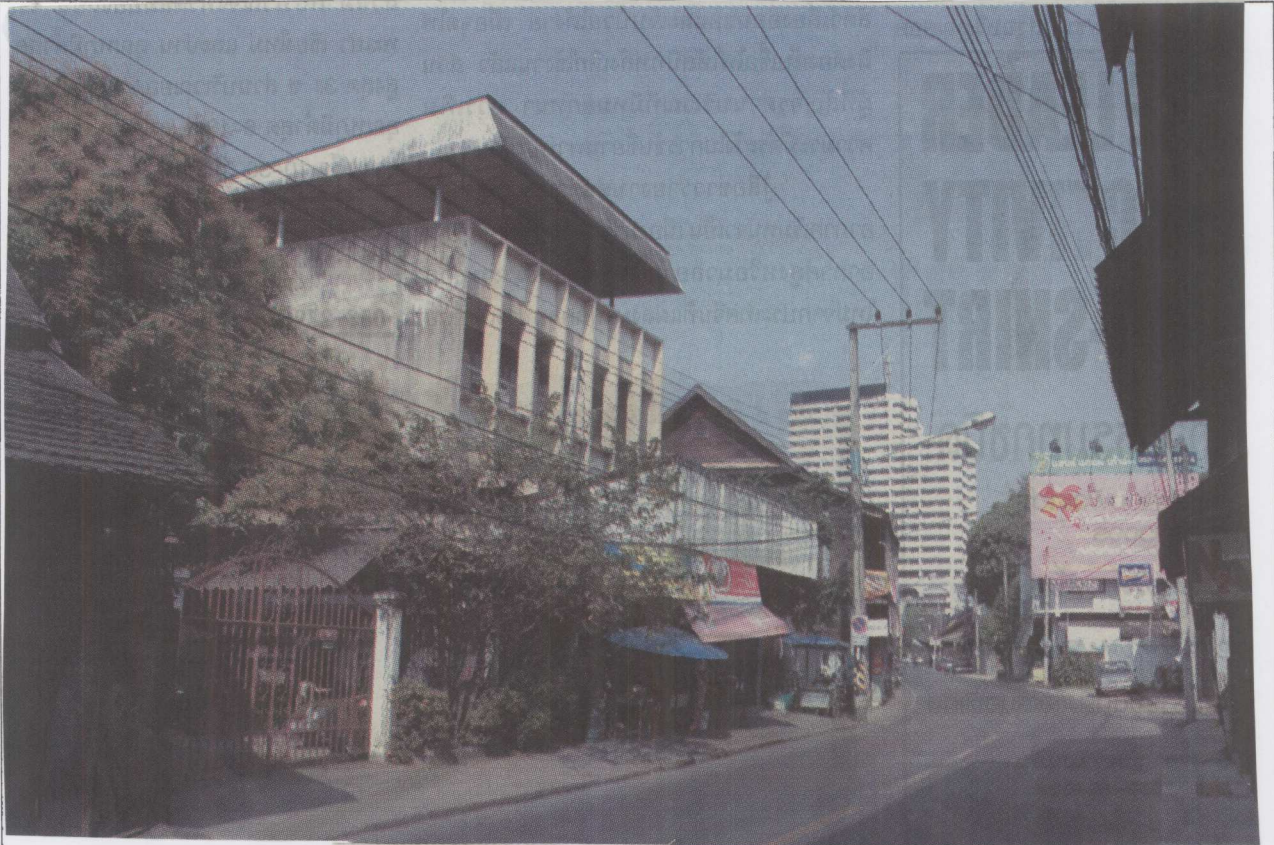
NORTH CLIPPING 2554/ 00290

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
เชียงใหม่นิวส์	7 พ.ย. 2550	17	5958	12

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
เชียงใหม่นิวส์	11/7 พ.ย. 2550	17	5958	12

บนถนนลอยเคราะห์ย่านไนท์บาซาร์ บริเวณริมถนนรอบคูเมือง
รวมถึงย่านศูนย์การค้าของเมืองเชียงใหม่ อาทิ กาดสวนแก้ว
แอร์พอร์ตพลาซ่าและคาร์ฟูร์ ก็ได้กลายเป็นแหล่งช้อปปิ้งที่
ขึ้นชื่อของเชียงใหม่

ความงดงามของอดีตเมืองเชียงใหม่ที่เคยเป็นแหล่ง
ชุมนุมของศิลปวัฒนธรรมหลากหลายกลุ่มชน โดยเฉพาะ
ตั้งแต่บริเวณหน้าวัดเกตเรื่อยไปจนถึงย่านการค้าเก่าแพ
ยังคงปรากฏเงาอดีตอันรุ่งเรืองของเชียงใหม่ แม้ว่าปัจจุบัน
ความเจริญของบ้านเมืองได้เข้ามามีส่วนสำคัญต่อการ
เปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมในเชียงใหม่เป็นอย่างมาก แต่ภาพ
ของย่านการค้าตั้งแต่บริเวณวัดเกตจนถึงถนนท่าแพก็ยัง
เป็นเงาอดีตของเชียงใหม่ที่ยากจะลืมเลือน

เอกสารประกอบ

เที่ยวย่านเก่าชาวต่างชาติ, ศิริศักดิ์ คุ่มรักษา สารคดี
ฉบับเชียงใหม่ 700 ปี

จักรพงษ์ ถิ่นบุญเรือง

jakpong@chiangmainews.co.th